

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІФННІМ
Галина ЛЯХОВИЧ

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з НР
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«СТРАХУВАННЯ»

ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 07 Управління та адміністрування
спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма – Фінанси

Кафедра управління та адміністрування

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	Інд. р.	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екз. (сем.)
Денна	4	7	30	30	4	8	48	120	7
Заочна	4	7-8	8	4	-	-	108	120	8

Івано-Франківськ – ІФННІМ ЗУНУ

2024

30.08.2024
[Handwritten signature]

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

1. Опис дисципліни «Страховання»

Дисципліна – «Страховання»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 5	Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки: <i>денна форма – 4; заочна форма – 4 семестр: денна форма – 7; заочна форма – 7, 8</i>
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – «Фінанси»	Лекції: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>денна форма – 30 год.; заочна форма – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>денна форма – 48 год.; заочна форма – 108 год.</i> Індивідуальна робота <i>денна форма – 4 год.;</i> Тренінг: <i>денна форма – 8 год.</i>
Тижневих годин: <i>денна форма – 8 год., з них аудиторних – 4 год.</i>		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Страховання»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Страховання» є формування у студентів теоретичних знань, сучасного конструктивного мислення та вироблення практичних навичок щодо: застосування організаційних, правових, економічних та фінансових механізмів страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб в разі настання ризикових ситуацій; аналізу організаційно-правового та інституційного середовища функціонування страхового ринку; укладання страхових договорів у різних галузях страхування, за різними формами і видами страхування, співстрахування та перестраховування; визначення доходів, витрат та фінансових результатів діяльності страхових компаній, освоєння діючої практики оподаткування результатів їхньої діяльності; розрахунку основних показників фінансової стійкості страховиків.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- з'ясування об'єктивної необхідності, сутності та ролі страхування в умовах ринкової економіки;
- характеристика організації страхового ринку та державного регулювання страхової діяльності;
- вивчення основних умов та порядку здійснення особистого страхування, страхування майна, страхування відповідальності та співстрахування і перестраховування;
- висвітлення особливостей фінансової діяльності страховиків;
- розгляд основних чинників, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.

2.3. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
- Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.
- Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Викладання дисципліни базується на знаннях, здобутих при вивченні дисципліни «Фінансовий менеджмент», «Іноземна мова», «Фінанси», «Менеджмент», «Маркетинг».

2.5. Результати навчання:

□ Знати механізм функціонування державних фінансів, у т. ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

□ Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т. ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

□ Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

□ Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

□ Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

□ Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

□ Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

3. Програма навчальної дисципліни «Страхування»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ

Тема 1. Сутність, принципи і роль страхування

Необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання та життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами. Страхові фонди як матеріальна основа страхового захисту. Форми організації фондів страхового захисту. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.

Виникнення та етапи розвитку страхування. Сутність страхування та його місце в системі економічних категорій. Функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

Тема 2. Класифікація страхування

Поняття класифікації у страхуванні, її наукове та практичне призначення. Найістотніші класифікаційні ознаки у страхуванні.

Класифікація страхування за об'єктами: майнове, особисте та страхування відповідальності.

Класифікація страхування за родом небезпеки: страхування фінансово-кредитних, транспортних, сільськогосподарських, вогневих та інших ризиків.

Класифікація страхування за формами здійснення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування.

Класифікація страхування за статусом страхувальника. Страхування юридичних осіб всіх форм власності. Страхування громадян.

Класифікація страхування за спеціалізацією страховика. Ризикові види страхування. Страхування життя.

Тема 3. Страхові ризики та їх оцінка

Поняття ризику та його основні характеристики. Місце ризику у страхуванні. Види ризиків за критеріями: наслідків, об'єкта, обсягу та причин. Природні та антропогенні ризики. Майнові та особисті ризики. Великі, середні та малі ризики. Чисті та спекулятивні ризики. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.

Страхування як своєрідний механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату. Політика управління страховими ризиками. Мета і завдання управління ризиками.

Ризик-менеджмент у встановленні та визначенні методів впливу на ризик.

Тема 4. Страховий ринок

Страховий ринок: сутність, основні види та елементи. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.

Об'єктивні умови функціонування страхового ринку України. Мета розвитку страхового ринку України. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України. Основні етапи розвитку страхового ринку в Україні.

Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників. Роль страхових посередників (страхових агентів та страхових брокерів) у здійсненні страхової діяльності. Загальні ознаки страхового продукту (послуги). Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг). Якісні показники страхового продукту (послуги). Канали реалізації страхових продуктів (послуг).

Сутність, завдання та елементи маркетингу в страхуванні. Процес реалізації страхових послуг.

Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання. Права та обов'язки сторін у страхуванні. Контроль за виконанням страхових договорів.

Тема 5. Страхова організація

Визначення страховиків як фінансових установ. Організаційні форми страховиків. Ознаки класифікації страховиків. Показники, за якими у вітчизняній практиці визначається рейтинг страховиків.

Порядок створення страхових компаній. Етапи процесу створення страховиків. Ліцензування страхової діяльності. Вимоги до провадження страхової діяльності.

Структура страхових компаній. Філії, агентства та представництва страховика.

Органи управління страховою компанією.

Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності. Напрями державного регулювання розвитку страхового бізнесу. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.

Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів. Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції.

Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Тема 7. Особисте страхування

Сутність та мета проведення особистого страхування. Конкретні об'єкти та ризики у особистому страхуванні. Основні підгалузі особистого страхування: страхування від нещасних випадків, страхування життя, медичне страхування. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування. Форми та види проведення особистого страхування. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.

Страхування від нещасних випадків: об'єкти та мета його проведення. Страхові випадки при страхуванні від нещасних випадків. Індивідуальні та колективні договори страхування від нещасних випадків. Добровільна та обов'язкова форма проведення страхування від нещасних випадків. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.

Страхування життя. Основні та додаткові ризики при страхуванні життя. Особливості економічного механізму страхування життя. Загальні та спеціальні функції страхування життя. Чинники, які стримують розвиток страхування життя в Україні.

Медичне страхування. Система страхової медицини. Форми здійснення медичного страхування. Суб'єкти та об'єкти медичного страхування.

Тема 8. Страхування майна

Загальна характеристика страхування майна. Основні підгалузі страхування майна: страхування майна юридичних осіб; страхування майна фізичних осіб;

страхування фінансово-кредитних ризиків. Обов'язкова та добровільна форма проведення страхування майна. Об'єкти, предмети, ризики у страхуванні майна. Системи відповідальності у страхуванні майна. Організаційний та економічний механізм у страхуванні майна.

Страхування транспортних засобів та вантажів. Страхування майна будівельних підприємств (технічних ризиків). Страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування фінансових та кредитних ризиків.

Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

Тема 9. Страхування відповідальності

Організаційна схема та економічний механізм страхування відповідальності. Об'єкти та ризики при здійсненні страхування відповідальності. Основні підгалузі у страхуванні відповідальності: страхування відповідальності на транспорті; страхування професійної відповідальності; страхування інших видів відповідальності. Учасники страхування відповідальності. Форми проведення страхування відповідальності. Види обов'язкового страхування відповідальності.

Тема 10. Співстрахування та перестрахування

Необхідність та сутність перестрахування. Суб'єкти перестрахування. Законодавчі вимоги щодо здійснення перестраховальних операцій.

Методи проведення перестрахування. Порівняльний аналіз методів перестрахування.

Форми проведення перестраховальних операцій. Пропорційне перестрахування. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестрахування, їх характеристика, переваги та недоліки. Непропорційне перестрахування на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості. Співстрахування та механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і фінансові результати страховика

Склад доходів страховика: доходи від страхової діяльності, доходи від інвестування тимчасово вільних коштів, інші доходи.

Доходи від страхової діяльності. Зароблені страхові премії та порядок їх визначення.

Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів та їх різновидності. Інші доходи страховиків.

Витрати страховика: їх склад та економічний зміст. Собівартість страхової послуги. Виплата страхових сум та страхового відшкодування. Витрати на утримання страхової організації.

Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Порядок розрахунку прибутку від інвестиційної діяльності.

Оподаткування прибутків страховика: отриманих від страхової діяльності при страхуванні життя та при ризикових видах страхування; отриманих від інвестиційних та інших операцій. Розподіл решти прибутку після оподаткування.

Тема 12. Фінансова надійність страховика

Економічний зміст та значення фінансової надійності страхової компанії. Формування збалансованого страхового портфелю як основи забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.

Платоспроможність страховика та умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви та їх склад.

Показники платоспроможності. Фактичний та нормативний запас платоспроможності, порядок їх обчислення.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Страховання»

Денна форма навчання

Теми	Години					
	Лекції	Практ. заняття	Індивідуальна робота	СРС	Тренінг	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ						
ТЕМА 1: Сутність, принципи і роль страхування	2	2	1	4	4	Поточне опитування
ТЕМА 2: Класифікація страхування	2	2	-	4		
ТЕМА 3: Страхові ризики та їх оцінка	2	2	-	4		
ТЕМА 4: Страховий ринок	4	4	-	4		
ТЕМА 5: Страхова організація	2	2	1	4		
ТЕМА 6: Державне регулювання страхової діяльності	2	2	-	4		
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ						
ТЕМА 7: Особисте страхування	4	4	1	4	4	Поточне опитування
ТЕМА 8: Страховання майна	2	2	-	4		
ТЕМА 9: Страховання відповідальності	2	2	-	4		
ТЕМА 10: Співстрахування та перестрахування	2	2	-	4		
ТЕМА 11: Доходи, витрати і фінансові результати страховика	6	2	1	4		
ТЕМА 12: Фінансова надійність страховика	2	2	-	4		
РАЗОМ	30	30	4	48	8	

Заочна форма навчання

Теми	Години		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАХУВАННЯ			
ТЕМА 1: Сутність, принципи і роль страхування	1	-	9

ТЕМА 2: Класифікація страхування	1	-	9
ТЕМА 3: Страхові ризики та їх оцінка	-	-	9
ТЕМА 4: Страховий ринок	1	1	9
ТЕМА 5: Страхова організація	-	-	9
ТЕМА 6: Державне регулювання страхової діяльності	1	-	9
Змістовий модуль 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ			
ТЕМА 7: Особисте страхування	1	1	9
ТЕМА 8: Страхування майна	-	-	9
ТЕМА 9: Страхування відповідальності	1	1	9
ТЕМА 10: Співстрахування та перестрахування	1	-	9
ТЕМА 11: Доходи, витрати і фінансові результати страховика	1	-	9
ТЕМА 12: Фінансова надійність страховика	-	1	9
РАЗОМ	8	4	108

5. Тематика практичних занять

Денна форма

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 1: Сутність, принципи і роль страхування

Мета полягає у здатності розкривати теоретико-методичні засади страхування та обґрунтовувати необхідність страхового захисту суб'єктів господарювання і життєдіяльності людей на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.

Питання для обговорення:

1. Необхідність страхового захисту на випадок шкоди, зумовленої ризиковими обставинами.
2. Форми організації фондів страхового захисту.
3. Самострахування: сутність, межі доцільного застосування та джерела.
4. Сутність страхування та його місце у системі економічних категорій.
5. Функції та принципи страхування.
6. Роль страхування в економії коштів, активізації бізнесу, збільшенні обсягів інвестицій.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 2: Класифікація страхування

Мета полягає у розумінні підходів до класифікації страхування за різними ознаками та здатності їх застосовувати на практиці.

Питання для обговорення:

1. Класифікація у страхуванні, її наукове та практичне значення.
2. Класифікація страхування за об'єктами.
3. Класифікація страхування за родом небезпеки.
4. Класифікація страхування за формами здійснення.
5. Класифікація страхування за статусом страхувальника.
6. Класифікація страхування за спеціалізацією страховика.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3

Тема 3: Страхові ризики та їх оцінка

Мета полягає в ідентифікації сутності та основних характеристик ризику, освоєнні практичних навиків його оцінки й застосування механізму управління страховими ризиками.

Питання для обговорення:

1. Ризики: сутність та основні ознаки.
2. Класифікація ризиків за критеріями: наслідку, об'єкту, обсягу, причини.
3. Природні та антропогенні ризики.
4. Майнові та особисті ризики.
5. Великі, середні та малі ризики.
6. Чисті та спекулятивні ризики.
7. Страхові та нестрахові ризики. Ознаки страхових ризиків.
8. Страхування як механізм передачі ризику від одних осіб іншим за відповідну плату.
9. Політика управління страховими ризиками.
10. Мета і завдання управління страховими ризиками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4-5

Тема 4: Страховий ринок

Мета полягає в розумінні теоретико-методичних засад формування й функціонування страхового ринку, а також вмінні застосовувати навички щодо порядку підготовки та укладання різних видів страхових договорів.

Питання для обговорення:

1. Страховий ринок: сутність, основні види та елементи.
2. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.
3. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України.

4. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
5. Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг).
6. Канали реалізації страхових продуктів (послуг).
7. Прямі і непрямі страхові посередники у здійсненні страхової діяльності, реалізації страхових продуктів.
8. Сутність, завдання та елементи маркетингу у страхуванні.
9. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

Тема 5: Страхова організація

Мета полягає у вивченні порядку створення, функціонування та ліквідації страхових компаній, а також у набутті навиків щодо формування фінансових, матеріальних, трудових та інформаційних ресурсів страховика.

Питання для обговорення:

1. Визначення страховиків як суб'єктів господарювання та як фінансових установ.
2. Організаційні форми страховиків.
3. Порядок створення страхових компаній.
4. Ліцензування страхової діяльності.
5. Структура страхових компаній.
6. Органи управління страховими компаніями.
7. Ресурси страховиків: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

Тема 6: Державне регулювання страхової діяльності

Мета полягає дослідженні специфіки державного регулювання страхової діяльності та вивченні правових основ нагляду за страховою діяльністю в Україні.

Питання для обговорення:

1. Державне регулювання страхової діяльності: необхідність, значення, мета.
2. Прямі і непрямі методи впливу держави та її втручання у здійснення страхової діяльності та розвиток страхового ринку.
3. Правові основи державного регулювання страхової діяльності в Україні та шляхи їх наближення до міжнародних стандартів.
4. Органи нагляду за страховою діяльністю в Україні, їх права та функції.
5. Напрямки удосконалення державної політики у галузі страхування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8-9

Тема 7: Особисте страхування

Мета полягає в аналізі ризикових і нагромаджувальних видів особистого страхування, а також вивченні практики застосування принципів організації та проведення обов'язкового медичного страхування й особливостей здійснення добровільного медичного страхування.

Питання для обговорення:

1. Особисте страхування: сутність, мета проведення, об'єкти та ризики.
2. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування.
3. Форми та види проведення особистого страхування.
4. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.
5. Страхування від нещасних випадків: мета проведення; об'єкти; страхові випадки; індивідуальні та колективні договори; добровільна та обов'язкова форми проведення.
6. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
7. Страхування життя: основні та додаткові ризики; особливості економічного механізму; загальні та спеціальні функції; критерії класифікації.
8. Медичне страхування: форми здійснення; суб'єкти; об'єкти; принципи організації; умови проведення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10

Тема 8: Страхування майна

Мета полягає у виявленні особливостей проведення страхування майна фізичних та юридичних осіб, практики визначення страхових платежів і страхових виплат та формування страхових тарифів у страхуванні майна.

Питання для обговорення:

1. Страхування майна: загальна характеристика; підгалузі; обов'язкова та добровільна форми; об'єкти; предмети; ризики; системи відповідальності; організаційний та економічний механізм.
2. Страхування транспортних засобів та вантажів.
3. Страхування майна будівельних підприємств (технічних ризиків).
4. Страхування майна сільськогосподарських підприємств.
5. Страхування фінансових та кредитних ризиків.
6. Страхування майна громадян: будівель і споруд, домашніх тварин, домашнього та іншого майна.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11

Тема 9: Страхування відповідальності

Мета полягає у розгляді організаційної схеми й економічного механізму страхування відповідальності; набутті практичних навиків щодо виявлення

страхових ризиків, визначення страхових платежів, страхових виплат та страхових тарифів у розрізі різних видів страхування відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Страхування відповідальності: організаційна схема та економічний механізм; об'єкти та ризики; основні підгалузі; учасники; форми проведення.
2. Види обов'язкового страхування відповідальності.
3. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти; об'єкти; страхові тарифи; страхові суми; страхові випадки; страхові платежі; види страхових договорів; франшиза; страхове відшкодування; інші особливості у здійсненні даного виду страхування.
4. Страхування професійної відповідальності: мета; страхові ризики; спосіб надання страхового захисту.
5. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.
6. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12

Тема 10: Перестраховання та співстраховання

Мета полягає у вивченні методів та форм проведення перестраховальних операцій та з'ясуванні сутності співстраховання.

Питання для обговорення:

1. Перестраховання: необхідність та сутність; суб'єкти; законодавчі вимоги щодо здійснення.
2. Факультативне перестраховання.
3. Облігаторне перестраховання.
4. Порівняльний аналіз методів перестраховання.
5. Пропорційне перестраховання.
6. Квотні та ексцедентні договори пропорційного перестраховання: характеристика, переваги та недоліки.
7. Непропорційне перестраховання на базі договорів ексцедента збитку та ексцедента збитковості.
8. Співстраховання та механізм його застосування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13-14

Тема 11: Доходи, витрати і фінансові результати страховиків

Мета полягає в дослідженні особливостей формування доходів страховика, складу та економічного змісту його витрат, методики визначення прибутку (збитку) від страхової діяльності страховика.

Питання для обговорення:

1. Джерела формування доходів страховиків від страхової діяльності.
2. Джерела формування доходів страховиків від інвестування тимчасово вільних коштів.

3. Джерела формування інших доходів страховиків.
4. Склад та економічний зміст витрат страховиків.
5. Собівартість страхової послуги.
6. Витрати на утримання страхових організацій.
7. Фінансові результати страховиків.
8. Визначення прибутку від страхової діяльності страховиків.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 15

Тема 12: Фінансова надійність страховиків

Мета полягає в розгляді економічного змісту та значення фінансової надійності страхової компанії, а також порядку визначення показників платоспроможності страховика.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність страхових компаній: економічний зміст та значення.
2. Збалансований страховий портфель як основа забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
4. Фактичний та нормативний запас платоспроможності страховиків, порядок їх розрахунку.

ЗАОЧНА ФОРМА ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

Тема 4: Страховий ринок

Мета полягає в розумінні теоретико-методичних засад формування й функціонування страхового ринку, а також вмінні застосовувати навички щодо порядку підготовки та укладання різних видів страхових договорів.

Питання для обговорення:

1. Страховий ринок: сутність, основні види та елементи.
2. Класифікація страхового ринку за інституціональною, територіальною та галузевою ознаками.
3. Об'єкти та суб'єкти страхового ринку України.
4. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків та страхувальників.
5. Етапи процесу розробки страхових продуктів (послуг).
6. Канали реалізації страхових продуктів (послуг).
7. Прямі і непрямі страхові посередники у здійсненні страхової діяльності, реалізації страхових продуктів.
8. Сутність, завдання та елементи маркетингу у страхуванні.
9. Страхові договори, порядок їх підготовки та укладання.

Тема 7: Особисте страхування

Мета полягає в аналізі ризикових і нагромаджувальних видів особистого страхування, а також вивченні практики застосування принципів організації та проведення обов'язкового медичного страхування й особливостей здійснення добровільного медичного страхування.

Питання для обговорення:

1. Особисте страхування: сутність, мета проведення, об'єкти та ризики.
2. Порівняльна характеристика довгострокового (накопичувального) та ризикового особистого страхування.
3. Форми та види проведення особистого страхування.
4. Критерії класифікації добровільного особистого страхування.
5. Страхування від нещасних випадків: мета проведення; об'єкти; страхові випадки; індивідуальні та колективні договори; добровільна та обов'язкова форми проведення.
6. Обов'язкове особисте страхування від нещасних випадків на транспорті.
7. Страхування життя: основні та додаткові ризики; особливості економічного механізму; загальні та спеціальні функції; критерії класифікації.
8. Медичне страхування: форми здійснення; суб'єкти; об'єкти; принципи організації; умови проведення.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2

Тема 9: Страхування відповідальності

Мета полягає у розгляді організаційної схеми й економічного механізму страхування відповідальності; набутті практичних навиків щодо виявлення страхових ризиків, визначення страхових платежів, страхових виплат та страхових тарифів у розрізі різних видів страхування відповідальності.

Питання для обговорення:

1. Страхування відповідальності: організаційна схема та економічний механізм; об'єкти та ризики; основні підгалузі; учасники; форми проведення.
2. Види обов'язкового страхування відповідальності.
3. Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів: суб'єкти; об'єкти; страхові тарифи; страхові суми; страхові випадки; страхові платежі; види страхових договорів; франшиза; страхове відшкодування; інші особливості у здійсненні даного виду страхування.
4. Страхування професійної відповідальності: мета; страхові ризики; спосіб надання страхового захисту.
5. Обов'язкове страхування відповідальності власників собак за шкоду, яка може бути заподіяна третім особам.
6. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Тема 12: Фінансова надійність страховиків

Мета полягає в розгляді економічного змісту та значення фінансової надійності страхової компанії, а також порядку визначення показників платоспроможності страховика.

Питання для обговорення:

1. Фінансова надійність страхових компаній: економічний зміст та значення.
2. Збалансований страховий портфель як основа забезпечення фінансової стійкості страхових операцій.
3. Умови забезпечення платоспроможності страховиків.
4. Фактичний та нормативний запас платоспроможності страховиків, порядок їх розрахунку.

7. Тренінг з дисципліни

Тренінг – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичків того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі.

Метою тренінгу є узагальнення теоретичних знань, вмінь та навиків отриманих студентами під час вивчення навчальної дисципліни «Страхування» та застосування їх в практичній діяльності.

Структура тренінгу

Вступна частина проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.

Організаційна частина полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.

Практична частина реалізовується шляхом виконання завдань тренінгового заняття.

Підведення підсумків. Обговорюються результати виконаних завдань.

Завдання тренінгу

1. На прикладі окремої страхової компанії провести фінансовий аналіз та оцінку фінансового стану страховика (використовуються дані конкретного страховика).
2. Дослідити стан, проблеми і перспективи розвитку особистого страхування в Україні (використовуються дані страхового ринку України).

Підсумкова оцінка за тренінг розраховується як середнє арифметичне отриманих за виконання завдань тренінгу.

8. Самостійна робота

Самостійна робота студентів виконується у формі аналітично-практичного завдання, який охоплює всі теми навчальної дисципліни, складається із аналітичної

та практичної частин. Номер завдання з аналітичної частини обирається відповідно до номера студента у списку групи. Вік страхувальника із практичної частини визначається шляхом додавання до віку застрахованої особи (18 років) двоцифрового числа (де перша цифра порядковий номер групи студента, а друга – порядковий номер студента у списку групи). Наприклад, п'ятий студент у списку 2 групи додасть до 18 років цифру 25.

Завдання з аналітичної частини

Група 1

1. Розробіть критерії вибору страховою компанією страхових агентів.
2. Розробіть інформаційне досьє страхувальника «лайфової» страхової компанії.
3. Розробіть інформаційне досьє страхувальника страхової компанії загальних видів страхування.
4. Розробіть опитувальний листі страхувальника «лайфової» страхової компанії.
5. Розробіть опитувальний лист страхувальника страхової компанії загальних видів страхування.
6. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду страхового агента.
7. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду аварійного комісара.
8. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду сюрвейера.
9. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду диспашера.
10. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду аджастера.
11. Розробіть вимоги та критерії обрання страховою компанією працівника на посаду андеррайтера.
12. Складіть договір на страхування життя.
13. Складіть договір на страхування майна з фізичною особою.
14. Складіть договір на страхування майна з юридичною особою.
15. Опишіть не страхові відносини у сфері страхування
16. Проаналізуйте динаміку страхових платежів на страховому ринку України за останні три роки.
17. Проаналізуйте динаміку страхових виплат на страховому ринку України за останні три роки.
18. Проаналізуйте динаміку страхових резервів на страховому ринку України за останні три роки.
19. Проаналізуйте структуру страхових послуг на страховому ринку України за останні три роки.
20. Проаналізуйте стан вітчизняного перестрахового ринку за останні три роки.
21. Проаналізуйте стан вітчизняного страхового ринку за останні три роки.

22. Розробіть елементи бізнес-плану страховика.
23. Проаналізуйте фінансові результати страхової компанії, що спеціалізується на страхуванні життя за останні три роки.
24. Проаналізуйте фінансові результати страхової компанії, що спеціалізується на ризикових видах страхування за останні три роки.
25. Проаналізуйте умови страхування життя, що пропонують провідні страхові компанії на страховому ринку України сьогодні.
26. Проаналізуйте умови «автокаско», що пропонують провідні страхові компанії на страховому ринку України сьогодні.
27. Проаналізуйте сучасний рейтинг страховиків України, що спеціалізуються на страхуванні життя.
28. Проаналізуйте сучасний рейтинг страховиків України, що спеціалізуються на ризикових видах страхування.
29. Проаналізуйте динаміку страхування майна на страховому ринку України за останні три роки.
30. Проаналізуйте динаміку страхування відповідальності на страховому ринку України за останні три роки.

Група 2

1. Складіть порівняльну таблицю «каско» та «карго» страхування.
2. Складіть структурно-логічну схему відносин між основними суб'єктами страхування відповідальності.
3. Складіть порівняльну таблицю цивільної та адміністративної відповідальності.
4. Складіть порівняльну таблицю співстрахування та перестрахування.
5. Складіть порівняльну таблицю пропорційного та непропорційного перестрахування.
6. Складіть порівняльну таблицю факультативного та облігаторного перестрахування.
7. Складіть порівняльну таблицю факультативного та факультативно-облігаторного перестрахування.
8. Складіть порівняльну таблицю облігаторного та факультативно-облігаторного перестрахування.
9. Схематично зобразіть процес перестрахування ризику.
10. Схематично зобразіть процес формування доходів страховика.
11. Схематично зобразіть процес формування витрат страховика.
12. Складіть порівняльну таблицю різних видів доходів страховика.
13. Складіть порівняльну таблицю різних видів витрат страховика.
14. Складіть порівняльну таблицю різних видів резервів страховика.
15. Складіть порівняльну таблицю оподаткування доходів з ризикового страхування та страхування життя.
16. Схематично зобразіть порядок формування фінансових результатів страховика, що спеціалізується на страхуванні життя.
17. Схематично зобразіть порядок формування фінансових результатів страховика, що спеціалізується на ризикових видах страхування.

18. Схематично зобразіть напрями використання прибутку страховика, що спеціалізується на ризикових видах страхування.
19. Схематично зобразіть напрями використання прибутку страховика, що спеціалізується на страхуванні життя.
20. Складіть порівняльну таблицю правил (умов) страхування та умов страхового договору.
21. Опишіть спільні та відмінні риси бруто-премії та нетто-премії.
22. Опишіть відмінності розрахунку страхових тарифів у різних галузях страхування.
23. Опишіть спільні та відмінні риси європейської та української класифікації страхування.
24. Опишіть вплив попиту на страхові послуги на розмір страхового тарифу.
25. Опишіть вплив пропозиції на страхові послуги на розмір страхового тарифу.
26. Опишіть спільні та відмінні риси понять «страхового ризику» та «страхового випадку».
27. Опишіть особливості формування фінансових ресурсів страховика.
28. Розробіть план рекламних заходів нового страхового продукту.
29. Розробіть план рекламних заходів існуючого популярного страхового продукту.
30. Розробіть план рекламних заходів існуючого непопулярного страхового продукту.

Група 3

1. Складіть порівняльну таблицю страхування та лотереї.
2. Складіть порівняльну таблицю накопичувального страхування та банківського вкладу.
3. Складіть порівняльну таблицю переваг та недоліків накопичувального страхування та банківського вкладу.
4. Складіть структурно-логічну схему відносин між основними суб'єктами страхування.
5. Складіть структурно-логічну схему відносин між основними суб'єктами перестрахування.
6. Складіть структурно-логічну схему відносин між основними суб'єктами співстрахування.
7. Складіть порівняльну таблицю переваг та недоліків страхування та перестрахування.
8. Зобразіть класифікацію страхування за формами здійснення у вигляді схеми.
9. Зобразіть класифікацію страхування за об'єктами у вигляді схеми.
10. Складіть порівняльну таблицю переваг та недоліків обов'язкового та добровільного страхування.
11. Складіть порівняльну таблицю особистого та майнового страхування.
12. Складіть порівняльну таблицю особистого страхування та страхування відповідальності.

13. Складіть порівняльну таблицю майнового страхування та страхування відповідальності.
14. Зобразіть класифікацію ризиків у різних видах страхування у вигляді схеми.
15. Зобразіть структуру страхового тарифу у вигляді схеми.
16. Складіть порівняльну таблицю факторів, що впливають на розмір страхового тарифу в особистому та майновому страхуванні.
17. Складіть порівняльну таблицю факторів, що впливають на розмір страхового тарифу в майновому страхуванні та страхуванні відповідальності.
18. Складіть порівняльну таблицю факторів, що впливають на розмір страхового тарифу в особистому страхуванні та страхуванні відповідальності.
19. Зобразіть структуру страхового ринку України у вигляді схеми.
20. Зобразіть інфраструктуру страхового ринку України у вигляді схеми.
21. Складіть порівняльну таблицю особливостей функціонування страхових компаній, що спеціалізуються на страхуванні життя та страхових компаній загальних видів страхування.
22. Зобразіть у вигляді схеми оптимальну організаційну структуру управління «лайкової» страхової компанії.
23. Зобразіть у вигляді схеми оптимальну організаційну структуру управління страхової компанії, що спеціалізується на загальних видах страхування.
24. Зобразіть у вигляді схеми оптимальну організаційну структуру управління «лайфової» страхової компанії з розгалуженою мережею відокремлених підрозділів.
25. Зобразіть у вигляді схеми оптимальну організаційну структуру управління страхової компанії, що спеціалізується на загальних видах страхування з розгалуженою мережею відокремлених підрозділів.
26. Складіть порівняльну таблицю стратегічних та тактичних цілей страхової компанії.
27. Зобразіть ієрархію завдань новоствореної страхової компанії за їх важливістю.
28. Складіть порівняльну таблицю діяльності страхових агентів та страхових брокерів.
29. Зобразіть вплив внутрішніх та зовнішніх факторів розвитку страхового ринку України у вигляді схеми.
30. Складіть агентську угоду з фізичною особою на здійснення страхової діяльності від імені страховика.

Практична частина.

Для чоловіка віком 18 (*+номер групи (перша цифра) та номер студента у журналі групи (друга цифра)*) років, що має договір страхування життя на 5 років визначте:

1) вірогідність:

– прожити ще один рік;

- померти протягом наступного року життя;
- прожити ще два роки;
- померти протягом наступних двох років;
- померти у віці 70 років;

2) одноразову нетто-ставку на 100 грн. страхової суми на дожиття та на випадок смерті, якщо норма дохідності 7%

Вихідні дані
Таблиця смертності

Вік, x	Чоловіки		Жінки	
	Кількість осіб, що дожили до віку x	Кількість осіб, що вмирає при переході від x віку до $x+1$ віку (l_x)	Кількість осіб, що дожили до віку x	Кількість осіб, що вмирає при переході від x віку до $x+1$ віку (d_x)
A	B	C	D	E
20	94774	186	96116	66
21	94588	205	96050	69
22	94383	221	95981	71
23	94162	235	95910	73
24	93989	250	95834	75
25	93702	266	95753	78
26	93441	282	95667	81
27	93074	298	95578	85
28	92789	315	95480	89
29	92507	333	95390	94
30	92216	352	95337	101
31	91864	372	95236	108
32	91492	389	95128	116
33	91103	406	95012	125
34	90697	422	94887	135
35	90275	440	94752	147
36	89835	462	94605	159
37	89373	492	94446	172
38	88881	529	94274	185
39	88352	573	94089	199
40	87779	622	93890	214
41	87157	671	93676	231

42	86486	719	93445	249
43	85767	762	93196	270
44	85005	801	92926	292
45	84204	840	92634	316
46	83364	881	92318	341
47	82483	929	91977	367
48	81554	985	91610	394
49	80569	1050	91216	424
50	79519	1121	90792	459
51	78398	1193	90333	500
52	77205	1264	89833	548
53	75941	1332	89285	601
54	74609	1397	88684	656
55	73212	1462	88028	709
56	71750	1532	87319	756
57	70218	1610	86563	795
58	68808	1695	85768	831
59	66913	1783	84937	869
60	65130	1870	84068	919
61	63260	1949	83149	992
62	61311	2021	82157	1083
63	59290	2089	81074	1189
64	57201	2153	79885	1305
65	55048	2217	78580	1430
66	52831	2277	77150	1561
67	50554	2333	77589	1700
68	48221	2385	73889	1845
69	45836	2431	72044	1997
70	43405	2470	70043	2153

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні заняття, заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, методи опитування, тестування, моделювання практичних ситуацій, реферування, виконання аналітично-практичного завдання.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Страховання» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне тестування;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання під час тренінгу;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- оцінювання виконання самостійної роботи;
- екзамен.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Страховання» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40;
Поточне опитування	Модульний контроль 1	Поточне опитування	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять по темах 1-6 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне від отриманих оцінок під час занять за темами 7-12 – не рідше одного разу на 2 практичні заняття	Контрольна робота	Середнє арифметичне з оцінок, отриманих за виконання завдань тренінгу	Оцінка за виконання аналітично-практичного завдання	Теоретичне питання – 20 балів, 10 тестів – 50 балів, задача – 30 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	«відмінно»	A (відмінно)
85 – 89	«добре»	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	«задовільно»	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	«незадовільно»	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01 – 34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№ з/п	Найменування	Номер теми
1.	Технічне забезпечення: мультимедійний проектор, ноутбук, проекційний екран.	1-12
2.	Базове програмне забезпечення: ОС Windows. Стандартне програмне забезпечення базових інформаційних технологій: MS Office (Word, Excel, PowerPoint, Microsoft Visio). Телекомунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Viber тощо).	1-12
3.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності).	1-12
4.	Комунікаційне програмне забезпечення Zoom для проведення занять в режимі on-line (за необхідності).	1-12
5.	Зразки форм фінансової звітності страхових компаній.	5-6; 11-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Аберніхіна І. Г., Сокиринська І. Г. Фінанси страхових організацій : навч. посіб. Дніпро : Пороги, 2019. 198 с.
- Баян А. В. Реалізація інноваційних інструментів розвитку аграрного страхування у світі / А. В. Баян, І. Ю. Гришова, М. Ю. Щербата // Бізнес Інформ. - 2021. - № 7. - С. 31-36. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_230021_7_5
- Баранова В. Г. Ефективний механізм страхування: методичні підходи до оцінювання / В. Г. Баранова // Вісник соціально-економічних досліджень. - 2021. - № 1. - С. 127-134. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2021_1_12
- Березька К., Кнейслер О., Спасів Н., Кулина Г. Інформаційна технологія прогнозування фінансових результатів страхових компаній. *Ukrainian Journal of Information Technology*. 2021. Vol. 3. No 2. P. 87-93.
- Господарський кодекс України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
- Гузела І. Моделювання сценаріїв оподаткування результатів діяльності страховиків України. *Світ фінансів*. 2021. № 3 (68). С. 101-114. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/44427/1/%D0%93%D0%A3%D0%97%D0%95%D0%9B%D0%90.PDF>

7. Дмитришин М.В., Дмитришин Р.І., Русин Р.С. Страхування: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, НАІР, 2024. – 272 с.
8. Жабинець О. Й. Тінізація фінансових потоків на ринку страхування: основні схеми та інструменти реалізації / О. Й. Жабинець // Бізнес Інформ. - 2020. - № 5. - С. 356-363. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_49
9. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
10. Качула С., Лисяк Л., Ляшевський Я. Аналіз формування доходу і розподілу прибутку страхових компаній (на прикладі АК “Страхова група “ТАС”). *Агросвіт*. 2021. № 1-2. С. 12-19. 6.
11. Кисільова І., Величко А. Оцінка фінансової надійності страхової організації. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 28. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/471/453>.
12. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку : монографія / За ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 192 с.
13. Кривицька О. Р. Аналіз діяльності суб’єктів ринку страхування життя : монографія. Острого : Нац. ун-т «Остроз. акад.», 2019. 359 с.
14. Куцик П. О., Сороківський В. М., Кузьма Х. В. Статистичні підходи до оцінювання величини фінансових ресурсів страхових компаній. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2022. № 66. С. 5-9. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1072/1014>.
15. Олійник Р. В. Особливості страхування професійної відповідальності медичних працівників. *Наше право*. 2019. № 1. С. 146-150.
16. Плиса В. Й. Страхування : підручн. 2-ге вид, виправлене й доповнене. К : Каравела, 2019. 512 с.
17. Закон України «Про інвестиційну діяльність» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
18. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
19. Закон України «Про страхування» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>
20. Закон України «Про тваринний світ» - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14>
21. Податковий кодекс України - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
22. Прокопчук О. Т., Цимбалюк Ю. А., Мельник К. М. Інвестиційна діяльність страхових організацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 16. С. 5-12.
23. Розвадовська Л.Б., Дмитришин М.В. Державна підтримка формування і розвитку інституцій, які займаються страховою діяльністю / Створення інформаційного пункту підприємця У територіальних громадах / Збірник тез доповідей науково-практичної конференції «Ключові результати сучасної науки», 22 лютого 2022 р. – Івано-Франківськ: НАІР, - 2022. - С. 184-186.
24. Соловей А. О. Актуальне питання запровадження в Україні медичного страхування: теоретико-правовий аспект. *Наше право*. 2019. № 2. С. 39-42.
25. Сосновська О. О. Страхування : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2021. 328 с.
26. Страхування : навч. посіб. / Т. Є. Терещенко, Л. О. Заволока, О. Б. Пономарьова; Ун-т мит. справи та фінансів. Дніпро : Ун-т мит. справи та фінансів, 2020. 220 с.

27. Урало́ва Ю. П. Господарсько-правове регулювання посередницької діяльності у сфері страхування : монографія / Донец. нац. ун-т ім. Васи́ля Сту́са. Вінниця : ТВОРИ, 2019. 163с.
28. Aleskerova Yu., Rachok V. Analysis of the insurance company's financial status assessment. The scientific heritage. 2020. № 43. С. 3-11.
29. Balasubramanian R., Libarikian A., McElhane D. (2021). Insurance 2030 – the impact of AI on the future of insurance. URL: <https://www.mckinsey.com/industries/financialservices/our-insights/insurance-2030-the-impact-of-ai-on-the-future-of-insurance>.
30. Bellando J.-L. Assessing the financial health of insurance undertakings to protect the insured from the risks to which these firms are exposed: Solvency rules. URL: <https://www.oecd.org/finance/insurance/1857594.pdf>.
31. Kuzieva N. R., Ashurova N. B., Ollokulova F. M. (2020). Business processes in the insurance system and their features. International Journal of Advanced Science and Technology. Vol 29. № 7. pp. 7908-7913. URL: <https://tsue.scienceweb.uz/index.php/archive/article/view/2888/2015>.